

Men samtidig opstod der en særfordel i de oftest større bykommuner, hvis andel af bloktilskudspuljen var større end deres andel af privatskoleelever.

Staten betalte altså fortsat de 85 pct. af privatskolernes tilskudsberettigede udgifter.

Men det er kun den første og mest uskyldige del af historien:

– i de forløbne 7 år er antallet af private grundskoleelever vokset med ca. 13.000 til ca. 61.000 i alt.

For disse 13.000 elevers vedkommende har staten imidlertid ikke ladet kommunernes tilskud indgå i bloktilskuddet, så den reelle finansiering for disse 13.000 elevers vedkommende er 30 pct. fra staten, 55 pct. (65 pct. af de 85 pct.) fra hjemstavskommunerne og 15 pct. fra forældrene.

Ingen af os, der førte forhandlingerne med ministerierne i 1975, fik så meget som tilhvi-sket, at et fremtidsvendt finansierings- og fordelingsystem ikke skulle omfatte nytilgang til privatskolerne.

For at sige det mildt: en temmelig smart måde at forhandle på.

Tilgang i landkommuner

– Tilgangen af private grundskoleelever fra 1975 til 1982 dækker over en fremgang i børnehaveklasse + 1.–7. klasse på ca. 40 pct. og en tilbagegang i 8.–10. klasse på ca. 20 pct.

Det er de private realskoler, der har haft tilbagegangen, og de typiske friskoler, som er langt stærkest repræsenterede i landkommuner med svagt skattegrundlag, der har haft den store tilgang.

Det er den samme kommunetype, som har mange små og økonomisk trængte kommuneskoler. I det omfang både de små kommuneskoler og friskolerne er beliggende i kommunernes småbyer, gør friskolernes fremgang de små kommuneskoler endnu dyrere. Med den totale stagnation i befolkningstilvæksten, især i landkommunerne, og den stærke elevtilbagegang ville friskolernes elever endnu oftere kunne få plads i de små klasser uden ekstra lærerløn.

Der er derfor saglig grund til en kraftig nedsættelse af hjemstedskommunernes lov-bundne tilskud til de private skoler og til at foreholde folketingset, at staten uden videre har ændret byrdeforholdet i forhold til den med kommunerne aftalte fordelingsnøgle,

hvorved man alene i år sparer ca. 134 millioner kroner på den nævnte kommunegruppes bekostning.

De fleste politikere i landkommunerne vil gerne støtte både de små kommuneskoler og friskolerne. Det bør vi blandt andet gøre for at skabe nær forbindelse mellem hjem og skole, skabe varierede muligheder i et land, hvor friheden efterhånden begrænses.

Ikke mindst bør man forvente, at undervisningsministeren, indenrigsministeren og finansministeren, under hvem disse sager hører, vil gøre noget ved dette forhold i overensstemmelse med deres principielle synspunkter.

*Kristian Thule Hansen
fhv. borgm., Ryslinge*

Svar:

1. De to artikler beskæftiger sig dels med hjemstedskommunernes betaling for elever i private skoler, dels med den compensation, der blev ydet kommunerne, da denne ordning indførtes.

2. Som det fremgår af artiklerne, blev de nugældende regler for kommunernes betaling til staten vedrørende elever i private skoler m.v. indført i 1975. Forslaget herom var udarbejdet af en arbejdsgruppe, der nedsattes i juli måned 1973. Arbejdsgruppens redegørelse, hvis forslag om amtskommunal og kommunal finansiering af statens tilskud til private skoler undervisningsministeriet tilsluttede sig, sammenfattes således i lovforslagets bemærkninger (jfr. Folketingstidende 1973–74, 2. samling, Tillæg A, sp. 2394–2396):

»I sin redegørelse påpeger arbejdsgruppen, at de private institutioner indtager en særstilling i relation til byrdefordelingsreformen mellem stat, amtskommuner og kommuner, idet der ikke her i egentlig forstand er tale om at overføre statslige opgaver til amtskommunerne eller kommunerne, da det karakteristiske netop er, at de pågældende opgaver varetages på privat initiativ og vedblivende skal have mulighed herfor. Ifølge sagens natur kan det således ikke komme på tale at tillægge kommunerne indflydelse på tilrettelæggelsen af virksomheden på de enkelte privatskoler, hvilket for de offentlige skolers vedkommende er modstykket til kommunernes økonomiske ansvar.